

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Тіна САВИЦЬКА
«_____» _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту
Протокол № 8 від «18» квітня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри
Марина ДЄЛІНІ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Гарант ОП
Лілія МАКАРЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНА В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ СВІТОВОЇ
ПОЛІТИКИ

спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Розробники:	професор, д.е.н. Деліні М.М.

Київ – 2023 р.

1.Опис навчальної дисципліни
«Україна в системі сучасної аграрної світової політики»
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>6</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>6</i>
Лабораторні заняття	–	-
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>108</i>
Індивідуальні завдання	–	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є оволодіння знаннями і практичними навичками з аналізу місця України в сучасній аграрній світовій політиці як всього світу, так й окремих держав, угруповань та міжнародних торговельних та аграрних організацій.

Розглядаються актуальні питання місця і ролі України у сучасному світі, зовнішньополітичний курс держави у міжнародних відносинах в аграрній сфері, спрямований на її участь у вирішенні глобальних проблем сучасної продовольчої безпеки.

Завдання вивчення дисципліни: теоретична та практична підготовка студентів щодо розуміння сутності сучасної світової аграрної політики та місце України в ній, методології і методики класифікації країн; визначення місце України в міжнародних торговельних і аграрних організаціях, інтеграційних угрупованнях та різних країн світу; визначення основних політичних, економічних аспектів співпраці України з розвиненими країнами та країнами, що розвиваються в аграрній сфері.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України;

СК11. Здатність брати участь у становленні та налагодженні державного та приватного міжнародного співробітництва в аграрній галузі, у контексті забезпечення національних інтересів України.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини;

ПРН 6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку;

ПРН 16. Сприяти розвитку державного та приватного міжнародного співробітництва в аграрній галузі, що відповідає національним інтересам України.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:
– повного терміну денної (заочної) форми навчання

МОДУЛЬ № 1.

**УКРАЇНА В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ СВІТОВИХ АГРАРНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ**

**Тема 1. Світовий політичний процес і міжнародні відносини України.
Україна на політичній карті світу**

Поняття світового політичного процесу, світової політики, міжнародної політики. Мета світового політичного процесу. Структура світового політичного процесу. Зовнішньополітична діяльність суверенних держав. Політична діяльність громадських організацій, політичних партій та етнічних груп. Політично значуща діяльність ООН та інших організацій. Політичні акції регіонального, міжрегіонального, міждержавного та наднаціонального характеру.

Історія сучасного світового політичного процесу, його тенденції, закономірності та процеси.

Основні механізми взаємодії держави на світовій арені: союзництво, конфронтація, партнерство, протекторат, співробітництво.

Провідні парадигми подальшого розвитку міжнародних відносин: геополітична та гео економічна.

Суб'єкти міжнародних відносин. Історичне становлення України як суб'єкта міжнародних відносин.

Галузі, що належать до агропромислового комплексу України. Галузі та виробництва, які можуть стимулювати розвиток аграрного сектору. Структура українського експорту агропродовольчої продукції. Доля України в світовій зовнішній торгівлі агропродукції.

Тема 2. Місце України в сучасній світовій аграрній класифікації країн

Класифікації країн у світі за різними критеріями. Класифікація за рівнем доходу на душу населення. Країни з низьким рівнем доходу. Країни з рівнем доходу нижче середнього. Країни з рівнем доходу вище середнього. Країни з високим рівнем доходу.

Місце України в класифікації за рівнем доходу на душу населення. Тенденції цієї класифікації та основні зміни.

Класифікація країн за рівнем розвитку економіки. Розвинені економіки. Перехідні економіки. Економіки, що розвиваються.

Країни-експортери палива.

Класифікація країн за структурою господарства: аграрно-індустріальні та індустріальні економіки.

Місце України в класифікації за рівнем розвитку економіки. Тенденції цієї класифікації та основні зміни.

Промислово розвинені країни-держави, аграрні країни-держави, промислово-аграрні країни, аграрно-промислові країни.

Первинний сектор економіки.

Тема 3. Місце України в міжнародних аграрних організаціях

Основні міжнародні організації, членами яких є Україна: ООН, ЄБРР, МВФ, Група СБ, ФАО, МАГАТЕ тощо.

Перелік угод між Урядом України та міжнародними організаціями в частині співпраці в аграрному секторі.

Світова Організація торгівлі: історія розвитку відносин, основні зміни та наслідки для України після вступу. Функції та принципи СОТ. Процес вступу України до СОТ. Наслідки вступу для аграрного сектору.

ФАО: основні напрямки та задачі роботи організації, місце України в ній. Міжнародна підтримка аграрних виробників і громад.

Тема 4. Взаємовідносини України та СНД в аграрному секторі

Відносини України та СНД: історія розвитку, підписані угоди та розірвання стосунків.

Наслідки відходу від СНД для аграрного сектору України: позитивні зрушення. Перебудова відносин в аграрному секторі України.

Обсяги продажу продукції агропродовольчого сектору до СНД та загроза продовольчої безпеки для цієї груп країн.

МОДУЛЬ № 2

МІСЦЕ УКРАЇНИ В АГРАРНІЙ ПОЛІТИЦІ ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ СВІТУ

Тема 5. Інтеграційний процес ЄС-Україна в аграрній сфері

Історія Європейського Союзу, його цілі та принципи створення. Шлях України до ЄС: основні етапи та кроки. Угода про Асоціацію ЄС та України: політична та економічна частина. Переваги ПВЗВТ для українських агровиробників. Основні переваги для українських громадян.

Обсяги зовнішньої торгівлі агропродукцією між Україною та ЄС. Доля України в імпорті та експорті агропродукції ЄС.

Напрями співпраці та допомоги в умовах війни в Україні. Аграрний сектор в Угоді про асоціацію України з ЄС. Загроза продовольчої безпеки ЄС в умовах війни в Україні.

Тема 6. Взаємовідносини України з США та Китаєм в аграрному секторі

США – роль та значення на світовій арені. Відносини США та України: основні політичні та економічні кроки в аграрному секторі. Місце США та структура торгівлі в зовнішній торгівлі України. Частка та структура

української агропродукції в зовнішній торгівлі США. Напрями сприяння США Україні та розміри економічної, політичної та військової допомоги.

Взаємовідносини США та Китаю в аграрній сфері та їх вплив на Україну.

Роль та місце Китаю в світовій політиці. Стратегічна програма «Зроблено в Китаї - 2025». Проект «Пояс та Шлях». Взаємовідносини України та Китаю в аграрній сфері: основні політичні кроки. Обсяги та структура зовнішньої торгівлі агропродукцією між Україною та Китаєм.

Тема 7. Розвиток політичних стосунків України та Нових індустріальних країн в аграрному секторі

Нові індустріальні країни: історія розвитку, класифікація, регіональне розташування, основні риси. Місце та роль НІК у світовій політиці. Уроки для України в розвитку аграрного сектору.

Політичні та економічні взаємовідносини України з Сінгапуром, Південною Кореєю, Тайванем, Гонконгом в частині співпраці в аграрному секторі.

Політична та економічна співпраця України із Туреччиною в аграрній сфері, зокрема за умов військової агресії проти України з боку Російської Федерації.

Аграрна політична та економічна співпраця України та Індії.

Політична та економічна співпраця в аграрному секторі України та НІК Латинської Америки.

Тема 8. Україна в сучасних світових рейтингах аграрного сектору

Динаміка аграрного виробництва України у 1990-2021 рр. Найбільші імпортери української продукції у світі. Імпорт агропродукції Україною.

Рейтинг країн за рівнем розораності земель в світі.

Рейтинг країн Європи в галузі сільського господарства.

Рейтинги економічного розвитку.

Рейтинг латифундистів.

Рейтинг найбільших аграрних холдингів України та їх роль в світовому експорті продукції.

Топ-25 країн - аграрних виробників у світі.

Зайнятість в сільському господарстві за країнами.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль I. Україна в сучасній системі світових аграрних організацій														
Тема 1. Світовий політичний процес і міжнародні відносини України. Україна на політичній карті світу	1-2	15	2	2	-	-	11	15	1		-	-	14	
Тема 2. Місце України в сучасній світовій аграрній класифікації країн	3-4	15	2	2	-	-	11	14		1	-	-	13	
Тема 3. Місце України в міжнародних аграрних організаціях	5-6	15	2	2	-	-	11	15	1		-	-	14	
Тема 4. Взаємовідносини України та СНД в аграрному секторі	7-8	15	2	3	-	-	11	14		1	-	-	13	
Разом за змістовим модулем 1	60		8	8	-	-	44	58	2	2			54	
Змістовий модуль 2. Місце України в аграрній політиці окремих держав світу														
Тема 5. Інтеграційний процес ЄС-Україна в аграрній сфері	9-10	15	2	2	-	-	11	16	1	1	-	-	14	
Тема 6. Взаємовідносини України з США та Китаєм в	10-11	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13	

аграрному секторі													
Тема 7. Розвиток політичних стосунків України та Нових індустріальних країн в аграрному сектору	12-13	16	2	2	-	-	12	16	1	1	-	-	14
Тема 8. Україна в сучасних світових рейтингах аграрного сектору	14-15	16	1	1	-	-	12	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2		60	7	7	-	-	46	62	4	4			54
Усього годин		120	15	15	-	-	90	120	6	6	-	-	102

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Світовий політичний процес і міжнародні відносини України. Україна на політичній карті світу	2
2	Місце України в сучасній світовій аграрній класифікації країн	2
3	Місце України в міжнародних аграрних організаціях	2
4	Взаємовідносини України та СНД секторі	2
5	Інтеграційний процес ЄС-Україна в аграрній сфері	2
6	Взаємовідносини України з США та Китаєм в аграрному секторі	2
7	Розвиток політичних стосунків України та Нових індустріальних країн в аграрному секторі	2

8	Україна в сучасних світових рейтингах аграрного сектору	1
<i>Разом</i>		<i>15</i>

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Світовий політичний процес і міжнародні відносини України. Україна на політичній карті світу	11
2	Місце України в сучасній світовій аграрній класифікації країн	11
3	Місце України в міжнародних аграрних організаціях	11
4	Взаємовідносини України та СНД секторі	11
5	Інтеграційний процес ЄС-Україна в аграрній сфері	11
6	Взаємовідносини України з США та Китаєм в аграрному секторі	11
7	Розвиток політичних стосунків України та Нових індустріальних країн в аграрному секторі	12
8	Україна в сучасних світових рейтингах аграрного сектору	12
<i>Разом</i>		<i>90</i>

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Охарактеризуйте сучасну світову політику. Опишіть основні фактори, що впливають на неї.
2. Місце України в сучасній світовій політиці.
3. Місце України в сучасній світовій аграрній політиці.
4. Історія становлення України на світовій арені в аграрному секторі.

5. Яким чином впливає на економіку України вступ до СОТ? Які наслідки для аграрної сфери?
6. В яких напрямках відбувалась участь України в СНД? Опишіть процес виходу України з СНД.
7. Опишіть групу країн - країни з перехідною економікою. В чому їх особливість? Які їхні характеристики в аграрній сфері?
8. Членом яких аграрних організацій є Україна?
9. Опишіть сучасні економічні класифікації країн. До яких груп країн відноситься Україна?
10. В які групи країн входить Україна за аграрними класифікаціями?
11. Охарактеризуйте взаємовідносини України та СНД.
12. Охарактеризуйте сутність діяльності СОТ. Опишіть етапи вступу України до СОТ.
13. Україна як засновниця СНД (дайте розгорнуту відповідь).
14. Охарактеризуйте сучасне положення СНД у світі.
15. Охарактеризуйте особливості участі України в СНД.
16. Охарактеризуйте відносини між Україною та ЄС в аграрному секторі.
17. Охарактеризуйте торгівлю агропродукцією між США та Україною.
18. Опишіть сучасне положення Китаю в світовій економіці.
19. Охарактеризуйте дипломатичні відносини України та Китаю.
20. Опишіть зовнішню торгівлю між Україною та Китаєм агропродукцією.
21. Охарактеризуйте торгівлю агропродукцією між Україною та Китаєм.
22. Визначте можливості подальшої співпраці між Україною та Китаєм (в аграрному секторі).
23. Охарактеризуйте групу Нових індустріальних країн.
24. Визначте основні передумови розвитку Нових індустріальних країн.
25. Опишіть можливі напрями використання досвіду Нових індустріальних країн для України.

26. Охарактеризуйте стан зовнішньої торгівлі агропродукцією України та Нових індустріальних країн.
27. Опишіть основні етапи інтеграційного шляху України до ЄС, зокрема в аграрній сфері.
28. Охарактеризуйте торгівлю агропродукцією України з Туреччиною.
29. В чому полягає значення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС?
30. Охарактеризуйте зовнішню торгівлю між Україною та ЄС агропродукцією.
31. Охарактеризуйте торгівлю агропродукцією між Україною та ЄС.
32. Охарактеризуйте роль США в світовій політиці й в аграрному секторі.
33. Опишіть відносини між Україною та США.
34. Яку підтримку здійснює США Україні? В чому її значення?
35. Охарактеризуйте зовнішню торгівлю між США та Україною в аграрному секторі.

Тестові питання

Виберіть правильну відповідь:

1. Сукупність дій і взаємовідносин суб'єктів світового суспільства з реалізації своїх і загальних інтересів це

- A) світовий політичний процес
- B) глобалізаційний процес
- C) інтеграційний процес
- D) співробітництво

2. Після чого світові країни почали визнавати незалежність України?

- A) Після проголошення її Незалежності 24 серпня 1991 р.
- B) Після проведення референдуму, на якому громадяни країни висловили свою думку щодо бажання бути незалежною державою 1 грудня 1991 р.
- C) Після "Біловезької Пушч" 8 грудня 1991 р.
- D) Коли іноземні держави побачили, що Україна сама може себе економічно підтримувати

3. В який період виникла нова типологія країн: за рівнем розвитку - розвинені країни та країни, що розвиваються?

- A) На початку ХХ ст.
- B) після Другої світової війни
- C) з розпадом СРСР
- D) Початок ХХІ с.

4. СОТ стала наступницею:

- A) ГАТТ
- B) Ліга Націй
- C) ООН
- D) НАФТА

5. Україна була асоційованим членом СНД

- A) Ні
- B) Так
- C) Частково
- D) В СНД відсутня така позиція взагалі

6. Після вступу в дію Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною торгівельний оборот має наступні зміни:

- A) значно зросла торгівля між країнами
- B) ЄС почав більше експортувати й менше імпортувати ніж раніше
- C) Зовнішня торгівля між ними не змінилась
- D) Україна стала продавати в ЄС більше, ніж купувати в ЄС

7. Яку продукцію аграрного сектору Україна найменше експортує до ЄС?

- A) Жири та олії тваринного або рослинного походження
- B) Живі тварини; продукти тваринного походження
- C) Продукти рослинного походження
- D) Готові харчові продукти

8. Яку продукцію аграрного сектору Україна найменше імпортує з ЄС?

- A) Жири та олії тваринного або рослинного походження
- B) Живі тварини; продукти тваринного походження
- C) Продукти рослинного походження
- D) Готові харчові продукти

9. За що ЄС отримав Нобелівську премію?

- A) просування миру, демократії та людських прав
- B) дипломатичне вирішення усіх гострих питань
- C) подолання проблем бідності та безробіття
- D) ЄС не отримував Нобелівську премію

10. Яка тенденція характеризує товарообіг агропродукції між Україною та США?

- A) Протягом 2017-2020 років товарообіг агропродукції зріс більше чим на 50%
- B) Товарообіг агропродукції між цими двома країнами постійно знижується
- C) Зростає експорт агропродукції до США, але імпорт знижується
- D) Зростає імпорт агропродукції до США, але експорт знижується

11. В структурі експорту товарів аграрного сектору до США переважають

- A) жири та олії; мед; продукти переробки овочів
- B) зерно та пшениця; рис; морська риба
- C) насіння плодів олійних рослин; риби і ракоподібні
- D) готова харчова продукція

12. В структурі імпорту товарів аграрного сектору в Україну із США переважають

- A) жири та олії; мед; продукти переробки овочів
- B) зерно та пшениця; рис; морська риба
- C) насіння плодів олійних рослин; риби і ракоподібні
- D) готова харчова продукція

13. В структурі українського експорту товарів аграрного сектору в Китай переважають

- A) жири та олії; мед; продукти переробки овочів
- B) зерно та пшениця; рис; морська риба
- C) насіння плодів олійних рослин; риби і ракоподібні
- D) готова харчова продукція

14. Яке місце посідає Україна за продажем пшениці у світі

- A) перше
- B) друге
- C) третє
- D) немає правильної відповіді

15. Яке місце посідає Україна за продажем соняшникової олії у світі

- A) перше
- B) друге
- C) третє
- D) немає правильної відповіді

9. Методи навчання

Сучасні вимоги до підготовки менеджерів передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок. Опанувати сучасними технологіями прийняття управлінських рішень, формування комунікативної компетентності, навичок роботи та керівництва групою, вміння застосовувати основні функції менеджменту в практику роботи організації найкраще допоможуть інтерактивні методи навчання, їх застосування можливе як при всіх видах аудиторних занять, так і в самостійній роботі студента.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

– на лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

– на практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв’язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов’язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Планування занять передбачає створення передумов для реалізації таких методологічних принципів навчального процесу:

– інтенсивне використання самостійної роботи студента (підготовчий етап до роботи над ситуаційним завданням, пошук матеріалу для виконання аналітичних та аналітично-ситуаційних задач, складання індивідуального алгоритму прийняття управлінського рішення, самооцінювання управлінських якостей та здібностей тощо);

– використання методу конкретної ситуації з метою пояснення нових теоретичних положень теми;

– активне використання технічних засобів навчання, в тому числі відеоматеріалів, які ілюструють і надають інформацію до ситуаційних задач;

– дотримання жорсткого регламенту: визначення часу на індивідуальну роботу, на обговорення та прийняття групового рішення, на представлення групового варіанту вирішення проблеми, на дискусію;

– впровадження принципу нормування: дотримання норм і правил при проведенні ділової гри, чітке визначення оцінювання результатів гри;

– дотримання умов недостатньої визначеності. Оскільки управлінські рішення приймаються в умовах дефіциту об’єктивної інформації, необхідно навчати майбутніх менеджерів «діяти за обставинами»;

– використання різних рольових функцій при аналізі студентами конкретних ситуацій. Як правило, залежно від здібностей студентів, можуть виконуватись ролі «опонента», «оптиміста» або «песиміста», «адвоката», «провокатора», «реаліста» та ін.;

– активна підтримка внутрішньо-групової взаємодії студентів, залучення до обговорення пасивних студентів, зняття напруження у відношеннях між емоційними й амбіційними членами групи;

– впровадження принципу прямого звертання: активізація й залучення до обговорення за допомогою запитань: «Як би ви вчинили в такому випадку (в ролі керівника країни, власника підприємства, інвестораі)? Що ви думаєте з приводу такої ситуації...? Чи зустрічались ви з подібними ситуаціями?»

Порівняно з традиційним, в інтерактивному навчанні змінюється сама роль викладача. Він поступається своєю активною роллю студентам і тільки

спрямовує ігровий процес навчання та розвитку через співорганізацію взаємодії учасників, створює умови для їх ініціативи й творчого пошуку ефективних рішень конкретних ситуацій.

10. Форми контролю.

Форма контролю знань студентів з дисципліни «Україна в системі сучасної аграрної світової політики» – іспит.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол № 7).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Україна в системі сучасної аграрної світової політики» (уклад. Деліні М.М.), 2022 р.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Україна у світовій політиці : конспект лекцій. Укладачі: С. М. Король, М. С. Назаров, В. О. Дементов. Суми : Сумський державний університет, 2018. 140 с.
2. Шульга М. А. Геополітика : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2017. 239 с.
3. Калетнік Г.М., Гончарук І.В., Ємчик Т.В., Лутковська С.М. Аграрна політика та земельні відносини: підручник. Вінниця: ВНАУ, 2020. 307 с.
4. Зінчук Т. Аграрна політика Європейського Союзу. Виклики та перспективи. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 494 с.

Допоміжні:

1. Хвостіков, А. І. Міжнародні організації сфери розвитку торговельно-економічних відносин в аграрному секторі та їх вплив. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 1. С. 100–106.
2. Mearsheimer J. Why the Ukraine Crisis Is the West's Fault. The Liberal Delusions That Provoked Putin [Electronic source]. Foreign Affairs. 2014. Vol. 93. № 5. URL : <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2014-08-18/why-ukraine-crisis-west-s-fault>
3. Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції «Стратегічне позиціонування України в сучасному міжнародному просторі», 15 жовтня 2020 р., м. Київ. URL : http://www.iir.edu.ua/uploads/files/Тези_SPIMUS_2020.pdf
4. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / ред. В. П. Горбулін. Київ : НІСД, 2017. - 496 с.
5. Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти. Монографія. Копійка В.В., Дорошко М.С., Кондратенко О.Ю. та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 389 с.
6. Top 25 Agricultural producing countries in the World. URL : <https://finance.yahoo.com/news/top-20-agricultural-producing-countries-151350776.html>
7. Employment in agriculture – Country rankings. URL : https://www.theglobaleconomy.com/rankings/employment_in_agriculture/
8. Україна четвертий рік поспіль оновила рекорд аграрного експорту. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3392268-ukraina-cetvertij-rik-pospil-onovila-rekord-agrarnogo-eksportu.html>

Інформаційні ресурси:

1. Політичні відносини. URL : <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha/politichni-vidnosini-mizh-ukrayinoyu-ta-ssha>
2. Політичні відносини між Україною та Китаєм. URL: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/185-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem>
3. Кабінет Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL : <https://www.fao.org/home/en/>
5. Міністерство економіки України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Державна служба статистики України. URL www.ukrstat.gov.ua
7. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: www.niss.gov.ua

8. Центр перспективних соціальних досліджень. URL: www.cpsr.org.ua